

ТИЖНЕВИК REVUE HEBDOMADAIRE **TRIDENT** UKRAINIENNE

Число 14 (564) Рік вид. XIII. 11 квітня 1937 р. Ціна 1 фр.50. Prix 1 fr. 50.

Париж, неділя, 11 квітня 1937 року.

Совітська преса в останній час починає констатувати факт зростаючої політичної активності мас.

Нам хотілося б, щоб на це явище, яке відмічають підцензурні урядові совітські органи, звернули належну увагу всі українські політичні групи, які перебувають на еміграції. Нам хотілося б, щоби значіння цього явища було ними належно оцінено і щоби з нього були зроблені відповідні висновки.

Треба констатувати, що довше наше перебування на еміграції відбулося до певної міри в степені нашого зв'язку і контакту з тими процесами і тим життям, яке розвивається на совітській Україні. Події й факти, що їх постачає наше емігрантське оточення, часто викликають тепер у нас явніше і безпосереднішу реакцію, ніж безмірно важливі для нашого майбутнього факти і події життя на окупованій батьківщині. Констатований совітською пресою факт зросту політичної активності мас муєть знову сконцентрувати цілу нашу увагу на відносинах і справах нашої землі, де ріднається доля української нації. Оживлення політичної активності на Україні ставить перед нами, українською політичною еміграцією, цілий ряд завдань.

Не підлягає сумніву, що народні маси на Україні, які тепер в значній степені складаються з тих вікових груп, які виростили і оформили свій світогляд в умовах освітнього режиму, не мають можливості конкретизувати і визначити свої політичні завдання.

На перешкоді цьому стоїть не тільки відсутність відповідної кількості даних і фактів, які в совітських умовах частинно замовчуються, а частинно подаються в спрешарованому і завідомо сфальшованому вигляді. Не дають можливості перевести цю працю за совітських обставин тако-ж і ті загально поліційні умови, які особливо тяжать над українською нацією і які роблять цілком безнадійною кожен спробу формулювання українського державницького програму.

Українська політична еміграція, всі її політичні групи, мусіли б в теперішній момент наростання політичної активності має, взяти на себе завдання, яке не може бути виконано в умовах окупації. Треба перекинути міст між загальними гаслами нашого державницького програму і сучасною українською совітською дійсністю, знайти і вказати ті шляхи, якими треба йти окремим соціальним групам на совітській Україні, щоб прискорити упадок окупації і відбудову Української Держави. Треба програмні і тактичні завдання, які мусіли б здійснювати українські совітські маси, не лише формулювати, але й спопуляризувати так, щоб вони були приступні і зрозумілі для читача на Україні під совітами. Треба знайти способи, щоби український тамошній читач про цю роботу еміграції довідався і з нею ознайомився.

Нехай ця праця еміграції, переведена по-за живим контактом з українською совітською дійсністю, буде мати в собі певні прогалини і хиби. Само життя внесе до неї потрібні корективи. В сучасних умовах це є чи не єдиний спосіб для сформулювання біжущих політичних і тактичних завдань народніх мас совітської України. Над цією справою українська політична еміграція мусіла б спинитися з належною серйозністю.

О Д Р Е Д А К Ц І І

Проситься авторів, які мають дати свої статті на роковини смерті св. пам. С.Петлюри, прислати їх не пізніше, як на 10 травня 1937 р.

З ПОХОРОНУ І. МІРНОГО

В додаток до повідомлення про похорон св. пам. І. Мірного («Тризуб» ч. 12-13) подаємо нижче безпосередні вражіння з Праги від одного з присутніх.

Віддати останню пошану небіжчикові зішлося багато українців: передусім — члени академічного персоналу і службовці Українського Педагогічного Інституту, де служив покійний, потім представники різних організацій (між иншим, член Грузинської колонії), нарешті — численні знайомі панства Мірних. Приємно було констатувати, що зібралися на похорон люде різних світоглядів і орієнтацій: на цей раз забуто було про великі різниці, які ділять наших емігрантів на різні угруповання й гуртки.

Перед спаленням у крематорії відбулася урочиста панахида, що її відправив чеський православний пан-отець разом із українським дяконом Несходовським: під час панахиди гарно співав український хор. Біля труни покладено було багато вінків — од тих установ, де працював покійний, від його друзини та приватних осіб: загальну увагу звертав покладений на труну великий хрест із білих квітів, «од С. і В. Прокоповичів». Згідно з розпорядком, установленим у крематорії, для промов призначено було дуже короткий час, через те промовляли лише двоє: ректор Українського Високого Педагогічного Інституту — проф. Л. Білецький від ректорату, сенату й професорської ради Інституту та проф. К. Мацієвич — від радикально-демократичної партії, до якої належав покійний. Перший промовець зазначив, що І. Мірний почав свою працю в Інституті скоро після його заснування, як директор канцелярії і секретарь сенату; продовжувалася ця праця аж до останніх днів його життя, навіть тоді, коли Інститут припинив свою діяльність, як чинна школа. І. Мірний, як вірний вартовий, продовжував бувати на своєму уряді, задовольняючи різні потреби Інституту з тією лагідністю, що властива була його владі: увесь час він сумлінно працював, переживаючи з иншими чинниками і радість і горе нашої школи; зв'язав він ім'я своє з Інститутом ще й тим, що написав історію Педагогічного Інституту. Другий промовець проф. Мацієвич згадав, між иншим, що небіжчик увесь час жив надією на поворот до улюбленої батьківщини. Доля не судила йому дочекатися того щасливого часу. Можливо, що й нам не доведеться вже побачити свою батьківщину й багато з нас підуть у слід за небіжчиком, але будемо певні, що та ідея за яку ми боремися, все ж таки здійсниться і на нашій землі відродиться Українська Народня Республіка.

Та урочиста панахида з її мінорними, милозвучними співами, прекрасно виконаними українським хором, і прощальні промови залишили глибоке незабутнє вражіння, і коли труна з тілом небіжчика поволі стала віддалятися до місця кремації під звуки журливої пісні «Чуєш, брате мій»... у багатьох присутніх — навіть у людей з міцними нервами — заблищали на очах сльози. Стали потім підходити до вдови по покійному — відомої громадської діячки Зінаїди Василівни Мірної, висловлювати їй співчуття. Авторів цих рядків, як і тим українцям, що близько знали панство Мірних відомо, яке це було прекрасне подружжя, рідке своїм гармонійним життям; не даремно всі знайомі ставили те подружжя за взірцем. Коли сторонні люде тяжко переживають втрату небіжчика, як громадського діяча, то який же невимовний біль мусить відчувати вірна сопутниця його життя, яку так несподівано він осиротив. Можна лише благати долю, що б вона дала сили осиротілій дружині перенести це тяжке горе, а тим жінкам-подвижницям, що діяли з нею те горе й піклувалися про неї, забуваючи про свої інтереси і потреби, нехай буде сердечна подяка від українського громадянства за виявлену ними велику саможертву і людяність.

І. К.

З ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

Заповідження радикальної реформи партії. — Активізація громадських сил, як причина декларованої реформи. — Її перспективи.

В настроях керуючих кол совітського союзу на протязі останнього часу помітна певна дезорієнтація і зденервованність. Мається вражіння розгубленности керуючих чинників, вражіння, що ними втрачена та провідна лінія, по якій вони мусять провадити совітський корабель так, щоб обминути всякі можливі небезпеки.

Красномовною ілюстрацією цих настроїв є події, що відбуваються тепер в лоні комуністичної партії. На протязі ряду останніх років, коли диктатура Сталіна остаточно оформилась, комуністична партія була об'єктом сугубої уваги як з боку Політбюро, так і органів ЦК. Її знищено було, як самостійну політичну силу; системою чисток, виключень, арештів і судових процесів її було обернено в одно з другорядних звен збюрократизованого совітського апарату; од членів партії було одібрано всі права і єдиним обов'язком, який вони мали виконувати, це було забезпечення додержування тих наказів, що давали їм вищі партійні установи. Політика ліквідації партії, як самостійної політичної сили, систематично провадилась на протязі цілого ряду років на підставі цілком ясних і недвозначних директив Політбюро, фактично на підставі директив самого Сталіна.

Раптом позиція партійної верхівки змінилась на 180 градусів. 6 березня в «Правді» уміщено резолюцію пленума ЦК ВКП(б) про підготовку партійних організацій до виборів до верховного совіту СРСР по новій виборчій системі і відповідну перебудову партійно-політичної праці. Резолюція внісена на основі доповіді Жданова, який так само уміщено в «Правді» 11 березня. Як резолюція, так і доклад містять в собі такі думки і положення, проголошення яких перед тим для членів партії повело би до виключення, як що не до переселення в установи, якими опікуються ЦК.

В докладі і резолюції констатується, що в зв'язку з майбутніми виборами має місце певне оживлення діяльності антисовітських елементів: вороги уже працюють і готуються до виборів. Партія в майбутніх виборах мусіла би повністю забезпечити для себе керуючу роль, а між тим вона до виборів не готова. В зв'язку з цим необхідна повна перебудова партійної роботи на основі послідовної демократичної практики, здійснення принципів демократичного централізму, розвитку критики і самокритики. Керуючі партійні установи мусять вибратись загальними зборами всіх членів партії. Мусять додержуватись речінці виборів, зазначені партійним статутом. Вибори треба переводити таємним голосуванням і ліквідувати голосування по спискам. Треба ліквідувати систему кооптації при поповненні складу партійних установ.

Рекомендуючи перебудову партійної роботи, доклад і резолюція подають силу фактів, які ствержують повну бюрократизацію партійного життя, про яку до цього часу уважалось недопустимим говорити прилюдно. Фактично виборчий принцип в партії був ліквідований. Вибори партійних установ або не переводились зовсім або, коли й переводились, то носили характер порожньої формальности. Панувала система кооптації і призначень згори. Замовчується в усіх цих енуціяціях лише одно—саме те, що панування цілої цієї системи в партійному житті було заведено з відома і на підставі директив Політбюро.

В своєму останньому слові після дебатів на пленумі ЦК, Жданов зазначив, що такі самі ненормальности, які існують в партійному житті, мають місце так само в житті комсомолу і професійних союзів і що після

перебудови на нових основах партійного життя, мовляв, має наступити відповідна реформа тако-ж і в комсомолі, і в професійних союзах.

Після оголошення цієї резолюції було знято, очевидно, заборону порушувати ці теми в совітській пресі. І в «Правді» (ч. 67 з 7. III) ми знаходимо, наприклад, допис про стан партійної організації на кийському «Станкобуді». Кореспондент, подаючи факти про незадовольняючий стан партійної роботи на цьому підприємстві, ставить питання, чи готова партійна організація до керівництва безпартійною масою робітників інженерів і службовців в умовах зростаючої політичної активності, мас. На це питання він відповідає ясно і недвозначно: треба сказати просто — це готова.

* * *

Зробимо спробу розібратись в цих фактах і перевести їм оцінку. Основним моментом, який спричинив теперішній реформаторський заколот в партійній верхівці, є без всякого сумніву те, що згідно з офіційним формулюванням має назву певного оживлення діяльності антисовітських елементів. Офіційні енуціяції про наявність цього громадського оживлення, громадської активізації лише згадують, уникаючи докладнішого їх аналізу. Обмежуються лише констатуванням факту. А між тим є всі дані припускати, що власне це громадське оживлення її примушує партійну верхівку декларувати перебудову партійної роботи.

Є природнім, що совітські чинники цей факт хотять збути, підводячи це громадське оживлення під категорію збільшення діяльності антисовітських елементів. Це традиційна урядова формула, яка кожний вияв громадської активізації в залежності від кольору уряду трактує, як інтриги революціонер-соціалістів, акцію фашистів то-що. Що в даному випадкові ходить не про лише антисовітські елементи, а про наявність ферменту в лоні самої так званої совітської суспільності, свідчить той факт, що боротись з цим з'явищем керуюча верхівка хоче декларуванням реформи комуністичної партії. Очевидно, така реформа на настрої анти-совітських елементів вплинути не може; вона розрахована на боротьбу з ферментом в колах, зв'язаних до совітської влади і зв'язаних з нею.

Для нас наявність ферменту в цьому ближньому совітському оточенні не є жадною несподіванкою. Що він існує, ми вказували вже давно, спиняючись над аналізом причин, які привели до вбивства Кирова. Важно і цінно, що тепер цей акт знаходить високо-офіційне ствердження, що для ліквідації його керуюча верхівка примушена декларувати переведення реформи комуністичної партії.

В рямцях совітської суспільності саме тепер, коли говориться про знищення клас, зазначився різкий і виразний поділ на дві групи. Пацуюча група совітської і партійної бюрократії, як тримає в своїх руках всі командні висоти в державному житті, користується матеріальним добробутом і має всі життєві вигоди. Їй протистоїть сіра совітська маса робітників, дрібних службовців, її передовсім колхозників, які і мають мінімальне забезпечення, і провадять напівголодне існування. Піднести на вищі щаблі совітської драбини для рядового совітського громадянина стає все труднішим. Розмови про заможне, забезпечення життя, яке, мовляв, кожному дає совітський лад, продовжують лишатись лише розмовами. Не диво, що при цих обставинах серед нижчих кол совітської суспільності починає вишкати фермент, наявність якого тепер констатують офіційні чинники.

Декларування реформи комуністичної партії офіційні чинники пробають зв'язати не лише з наявністю в країні антиурядового ферменту, але тако-ж з наблизженням виборів. Сумніваємось, щоб цю останню послілку можна було би трактувати серйозно. Нема жадних вказівок, щоб урядові кола мали на увазі призначити ці вибори в ближчий час. Коли ж прийняти до уваги, що тепер переведення виборів ставиться в зв'язок з підготовленням до них партії, за яким має ще наступити відповідна підготовча робота в комсомолі і професійних союзах, буде ясно, що аргумен-

та про вибори було ужито лише про людське око. Можливо, що його використано лише для того, щоб ослабити вражіння тої основної причини, яка примусила керуючі чинники декларувати реформу партії.

Переходимо до цієї декларованої реформи. Перше питання, яке стає перед нами, це питання про те, чи серйозно мається на увазі робити якісь дальш йдучі реформи партійних відносин. Думаємо, що тут може бути лише одна відповідь: жадних поважніших реформ в цій області переведено не буде. Лише дезорієнтацією й зденервованістю керуючих чинників можна пояснити, що вони стали на шлях далеко сягаючих обіцянок, які вони виконати не зможуть. Це в результаті може дати не заспокоєння ферменту, про яке їм ходить, але лише його збільшення.

Справді. Яким це чином запровадити демократизацію відносин в партії, коли в країні непорушною лишається система диктатури? Свобода критики нерозривно зв'язана зі свободою слова, свободою преси і свободою зборів. Про які вільні вибори в партійних установах може бути мова, коли у виборців нема жадної гарантії, що в випадкові небажаних для влади наслідків виборів їм не прийдеться мати до діла з установами ЦК. Всі ці обіцянки є лише порожня демагогія, розрахована на низький політичний рівень совітських мас.

Думаємо, що декларована реформа в реальному житті буде виглядати дуже просто. Враховуючи існуюче недовolenня, Сталін зі своїм оточенням рішили допустити до совітського народу нову групу осіб, думаючи тим обезголовити і тим унешкодити опозицію. Для цього він став на шлях часткового поповнення свого партійного апарату: частину партійних достойників, під фірмою переведення демократичних виборів, буде усунено, а на місце їх будуть поставлені нові... очевидно, на цей раз шляхом таємних і вільних виборів. Яку роль в цих вільних «виборах» буде відігравати партійний і урядовий натиск, про це згадувати не треба. Частина дотеперішніх вірних виконавців всіх інструкцій і наказів Сталіна буде принесена в жертву, прийде група нових людей, але жадної радикальної зміни відносин в партії не відбудеться. Там лишиться все по старому.

Думаємо, що цими заходами і засобами керуючій верхівці не вдасться погасити того ферменту, який нарастає і збільшується в країні совітів...

Відносини там починають нагадувати становище в дореволюційній Росії, коли говорили: нам потрібні не реформи, а реформа. Справа йде не про часткові зміни урядового курсу, а про саму систему диктатури.

В. С.

З МІЖНАРОДНОГО ЖИТТЯ

— Західній пакт

Справа Локарнського пакту, хоч і завуальована поточними сенсаціями, все таки знову стоїть на порядку міжнародного політичного дня. Але зараз же треба зауважити, що це вже не той пакт, який утворений був року 1925 вєлавленими тоді міністрами закордонних справ, французьким Бріаном, англійським — Остенем Чемберленом, германським — Штреземаном. Двоє з тих людей, француз та німець, вмерли раніше, ніж пакт, що вони його вважали мабуть таки найбільшим політичним чином свого життя, став занепадати; третій — англієць Остен Чемберлен, що упокоївся в тих днях, одійшов був од активної політики, бо став наочним свідком своїх політичних помилок, з тим пактом зв'язаних. Змінилися люди, обставини й часи, змінилися міжнародні взаємини, і той новий пакт, що має нині-то стати на місце попереднього, анульованого 7 березня 1936

р. не буде тим, чим був відомий з іменем Локарно. Політична опінія тому прибрала вже для нього й пове ім'я і зве його з а х і д н ь о г о .

Локарнський пакт, як відомо, був пактом не стільки західнім, скільки французьким та з часті — бельгійським. Він був охороною рейнських кордонів проти можливого нападу на них із сходу, а гарантіями в ньому були Англія та Італія. Явна річ, згідно з дипломатичними конвенансами, говорилося в пакті тако-ж про те, що Англія та Італія гарантують і Германію проти нападу на її кордони з заходу, але суть його лежала не в цій конвенансній гарантії, а в тій реальній, французькій. Французька дипломатія, як це виявилось пачоно вже після його занепаду, дуже високо цінувала Локарнський пакт. І було за що. Бо ж він, доповнений могутньою оборонно-наступною лінією фортифікацій на лівому березі Рейну проти демілітаризованої 50-кілометрової зони на його правому березі, зміцненій складеними до нього союзами з Польщею та з державами Малої Антанти, а після нього — союзом з совітами, давав Франції не тільки повну гарантію безпечности її східніх кордонів, але й можливість твердо тримати в своїх руках суходольну європейську гегемонію, що припала їй в наслідок великої війни. Але цього ще було мало. Вершком досягнень мало бути поширення принципів Локарнського пакту на цілу Європу, з заходу на схід, з півночі на південь. Згідно з формулою так званої колективної безпечности та неподільного миру всі держави Європи, од Англії до СРСР включно, мали скласти спільний для всіх пакт, що гарантував би всім пазавжди мирне співжиття на основі status quo, вказаного в мирових договорах року 1918-1919 і ствердженого в Ковенанті Ліги Націй.

Цей останній план, як знаємо, не повівся. Причиною тому, по-перше, було те, що Англія не виявила що-до нього потрібного ентузіазму, а по друге те, що проти нього рішуче стали такі держави, як Італія, Германія, Польща, які може й погодилися б гарантувати безпечність в Європі, але не могли чи не сміли взяти на себе гарантійний тягар за те, що переходить на європейському сході. Основними кілками вказаного плану мали бути два пакти — франко-совітський і чехословацько-совітський, що їх було проголошено «відкритими для всіх», та які мусіли перетворитися в східній Локарнський пакт, зв'язаний з Локарнським західнім. До них не пристав ніхто, але вони вказали собою певний напрям скучення європейських сил по лінії Париж-Прага-Москва. Як то завжди буває в міжнародніх взаєминах, проти тої лінії стало утворюватися скучення инше, яке й привело, спочатку до анулювання західнього Локарнського пакту, а пізніше до появи відомої осі, що йде по лінії Берлін-Рим з певним розгалуженням.

В таких умовах повстала справа нового З а х і д н ь о г о п а к т у . Чи може він бути складений? Хто знає. Надто вже великі труднощі стоять перед договорними сторонами, аби вони так легко могли їх перемогти. З тих труднощів найчастіше вказують на різку протилежність ідеологічних теорій, що їх притримуються заінтересовані в пакті держави, бо ж Англія та Франція — демократії, а Германія та Італія — диктатури. Своє значіння, певна річ, це має, але ця різниця нічого не пояснює. З історії — навіть майже сучасної, знаємо, що різниця в режимах ніколи не буває більшою перешкодою для згоди між державами, коли тої згоди вимагають їх інтереси. Приклади: історичний франко-російський союз, де між собою приятелювали «Марсел'еза» та «Боже, царя храни»; сучасний франко-совітський пакт, недавня італо-совітська дружба і т. ин. Труднощі лежать не в режимах, і не в ідеології, а в перехрещених інтересах, в їх лініях, що перетинають одна одну. Коротко переказавши, вони такі.

З чотирьох великих держав, що хочуть прикласти руку до складення Західнього пакту, дві, тобто Франція та Германія, мають життєвий інтерес до того змагатися, а дві других — Англія та Італія, хоч так само й мають при тому свої не аби-які інтереси, а все таки являються скорше асистентами цілого процесу. Чого могла б досягти тим пактом Франція? Вона хотіла б, з одного боку, раз і на довгий час, коли не на

завжди, забезпечити себе від нападу Германії, чи то впрот на рейнські кордони, чи то в обхідний спосіб — через Бельгію та Нідерланди. З другого боку, вона хотіла б, щоб Західній пакт не став їй на перешкоді в допомозі союзникам у середній Європі та на сході, щоб вона мала там вільну руку для збереження свого командного становища. Ту саму вільну руку на сході, але тільки прямо навіпаки, хоче мати й Германія. Західній пакт мусів би її берегти від Франції не тільки один на один, але й тоді, коли в неї вибухне якийсь конфлікт в іншому місці. Франко-германські інтенції, як бачимо, впрот протилежні.

Що-ж до Англії з Італією, то їх позиція ніби-то така. Італія, згідно з її офіційними заявами, всемірно підтримує інтенції германські, але певно, одночасно з тим хоче щось і придбати дипломатично. Може якесь нове полагодження в Середземному морі чи в східній Африці. З другого боку Англія стоїть пеначе-то за інтенціями французькими, але не за всіма ними. Як здається, її дипломатія стоїть і зараз на тій тезі, що з англійської сторони була проголошена рік тому назад, після того, як був анульований німцями старий Локарнський договір. Теза ця говорить про те, що Англія всіма силами готова боронити французькі кордони в Європі, але не французьку європейську політику.

Крім чотирьох великих держав у старому Локарнському пакті фігурувала ще й Бельгія. Вона діставала охорону своїх кордонів, але мусіла прийняти на себе обов'язок виступати й на оборону кордонів інших, тобто брати участь у можливому збройному конфлікті. За цей рік, що минув з часу анулювання вказаного пакту, Бельгія змінила свою позицію. Вона проголосила вустами свого короля, що гарантія великих держав щодо своїх кордонів приймас, але од себе нікому жадних гарантій давати не буде, бо не хоче ні з ким зв'язувати свою державну долю. Те саме проголосила й Голандія, що її кордони так само виявили волю гарантувати чотири локарнські держави.

Чотири великі держави прийняли до відома й до уваги бельгійську й голандську заяви й готові завести їх бажання до нового західнього пакту. Але по-за-тим залишається перешкода, встановлена вказаною вище повною протилежністю франко-германських інтенцій. Чи можна буде, при сучасній міжнародній кон'юктурі в Європі, знайти якийсь компроміс, не знати. Поки-що справа стоїть ніби-то так, що Західній пакт буде складено лише при умові, що хтось із вказаних двох контрагентів од своїх інтенцій цілком або в часті одмовиться. Хто це зробить? Франція, анулюючи чи змодифікувавши свій пакт з совітами, або Германія, зрікаючися од свого «наступу на схід» (*Drang nach Osten*)? Хтось один мусить це зробити, бо інакше потрібного для них обох Західнього пакту не буде.

Observer

НА ВЕЛИКДЕНЬ

Замість привітань та візитів встановленим вже звичаєм, що де-далі набірас все більшого розповсюдження, складайте пожертви на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі. Тим способом збережете час і гроші на роз'їзди, листування й пошту, а разом з тим станете в допомозі доброго ділу.

ХРОНІКА

З життя укр. еміграції

У Франції

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

За місяць березень Бібліотека дістала пожертви грошми від таких осіб. (Через Представника Бібліотеки п. Липовецького в Польщі): 1) п. С. П. — 5 зол. п., 2) Польк. М. Рибачука — 5 зол., 3) Відділ МЦК в Лодзі — збірка — 23 зол., 4) Теж — замість Рівдв. та Новорічних поздоровлень — 14 зол., 5) Від Укр. Громади в Парижі — 53 фр., 6) Андрія Кістя — 15 фр., 7) Відвідувачів читальні Б-ки — 27.55 фр., 8) Ред. Тризуба — 300 фр., 9) Т-ва Приятелів Пласту в Парижі — 217 фр., 10) Проф. Ом. Нижанківського з Швейцарії — 20 фр., 11) П. От. П. Білоня — 8.60 фр., 12) Євгена Шиленка з Шалету — 50 фр., всього від початку року 2503 фр. 15 с.

За той же час своєю увагою та прихильністю до Бібліотеки виявили пожертвами книг та інших річей такі особи: 1) В-во Книгозбірки Вістника у Львові — 1 кн., 2) Л. Янушевич з Праги — 15 світлин з історичних укр. постатей з образів малярки О. Питошинської, 13 світлин сучасних діячів, 20 світлин з життя укр. еміграції та 5 малих друків, 3) А. Кістя — з Закарпатської України, 2 світлин та 2 мал. друки, 4) П. Дмитренко з Берліну — комплект журналу «Українське Культурберіхт», 5) п. Гв. Гаврилюк — 2 кн., мапа Європи, комплект журналу «Жаз» й 12 чл. ріжн. журналів, 6) Укр. Наук. Інституту в Варшаві — 1 кн., 7) Укр. Народній Союз в Америці — 1 кн., 8) Музичн. В-во Тор-

бан у Львові — 2 зошити нот, 9) В-ва Українська Бібліотека у Львові — 4 кн., 10) Кульченко — 2 пам'ятки, 11) Воєнно-Історичн. Т-во в Польщі — 1 кн., 12) Пані С. Косенкова — архив Т-ва Приятелів Пласту у Франції, 13) І. Хмельок — витинки з преси про Галицьку справу, 14) Д-р Петренко — 1 кн., 15) В. Філонович з Болгарії — 30 прим. брошури, 16) М. Шумицький — 2 кн., 17) В-ва Наш Лемко — 1 кн., 18) В. Прокопович — 6 кн., 19) Пані Татарури — 1 світлина, 20) проф. Сірополько — 6 кн., 21) І. Рудичів — 3 кн., 22) Юр. Яковлів з Бельгії — 1 кн., 23) Г. Маслюк — 1 світлина.

Всім жертводавцям та прихильникам Рада Б-ки складає сердечну подяку.

- Замість Великодніх поздоровлень пожертви на Бібліотеку надіслали: 1) Іжж. Ю. Яковлів з Бельгії — 14.60 фр., 2) І. Рудичів — 15 фр., 3) П. Шаповал з Шалету — 10 фр., 4) П. Вержбицький з Шалету — 10 фр., 5) М. Левицький з Шалету — 10 фр., 6) І. та О. Гораїни — 20, 7) Воєнарха - Варнак — 5, 8) Філія Військ. Т-ва у Греноблі — 5 фр., 9) С. і В. Прокоповичі — 25 фр., 10) С. Нецай — 15 фр. Разом 129 фр. 60 с.

- Лекція п. проф. С. Сірополька.

Користуючись приїздом з Парию до Франції нашого визначного діяча на полі культури і бібліотекознавства, п. проф. С. Сірополька, Бібліотека С. Петлюри запросила його прочитати у себе для паризької колонії лекцію на тему: «Київо-Могилянська Коледія-Академія».

Лекція відбулася 3-го квітня. П. Голова Ради Бібліотеки В. Прокопович вітав в імені Бібліо-

теки шановного прелегента, слухачем якого був 25 літ тому на Університеті Шанявського. Проф. Сірополко, відповідаючи на промову п. Голови, подякував за честь читати лекцію в Бібліотеці, яка носить найдорожче йому ім'я.

В своїй лекції проф. Сірополко дав історичний нарис повстання Колегії, її розвитку і перетворення в Академію та життя останньої. Протягом парису докладчик проаналізував програми навчання, побут питомців школи, соціальний склад її, підкресливши, що вона була всенародною — для всіх станів нації і цілком демократичною школою, а тако-ж відмітив її значіння для розвитку української культури. Свій аналіз історії школи докладчик ілюстрував багатьма текстами і характерними часом подіями з життя школи. Численна аудиторія з справжнім захопленням вислухала доклад шановного професора і що довго не хотіла розходитися з Бібліотеки, коментуючи так майстерно вилужену тему, яка багатом перед тим видавалася сухою.

Іменем присутніх подякував прелегентові за лекцію заступник голови Ради Бібліотеки І. Косенко. Голова Ради Бібліотеки висловив щире побажання, щоб книга проф. Сірополка про історію освіти на Україні, з якої відчитана лекція з частиною, з'явилася якнайшвидше в світ і щоб таким чином широке українське громадянство могло оцінювати скарби своєї національно-освітньої традиції і віддати працю над її освітленим п. проф. Сірополка.

Присутній

— З життя Української Громади в Греноблі. У неділю 21 березня с. р. до сали кафе Рішіє походилося багато людей на святкування Українською Громадою м. Гренобль пам'яті Т. Шевченка. Свято розпочалося промовою Голови Громади п. Токайла, після якої всіма присутніми проспівано «Заповіт» нашого Пророка. Звертаючися до портрета Т. Шевченка, заступник Управи Громади з почуттям прочитав вірш «До портре-

та Великого Кобзаря». Цікавий реферат виголосив секретарь Громади п. Лопатко на тему «Т. Шевченко і Кирило-Методіївське Брацтво». Уповноважений Військового Т-ва п. Вонарха-Варшак прочитав реферат на тему «Т. Шевченко в сучасному та українська еміграція». Далі слідували концертні точки свята, участь у яких приймали і діти маленької школи під керівництвом п. Дорожницького.

Маленький Микола Вонарха добре проспівав «Тече вода» та разом з Оленою Капицькою зміло виконав дует «Учітеся, брати мої». Маленька Міля Тоткевич добре вражіння зробила разом з великою лялькою в руках, продекламувавши коліскову «Спи, дитино, спи». Як старша учениця Олена Капицька артистично декламувала «Сонце заходить». Пані Червонецька, п. Дорожницький та п. Червонецький в свою чергу, як тріо, виконали «Сонце заходить». П. Вонарха виступав з доброю декламацією творів Т. Шевченка, а під акомпанімент гітари з великим почуттям мелодекламував «Минають дні, минають ночі». - п. Дорожницький. Далі слідували декламації п. Червонецького — «Сон» та «Кавказ». В слідуючій точці програму пані Червонецька проспівала соло «Гусарин москаль», яке сподобалося всім присутнім, та разом з п. Червонецьким виконала дует «Колн разлучаються двоє». Перед закриттям академії П. Токайло зачитав біографію великого поета, зазначивши в кінці, що Т. Шевченко був для українського народу будителем його.

Свято закінчилося співом національного гімна. Запрошені гості та громадяне розходилися задоволені по домам, спогадуючи програм свята на честь нашого Кобзаря.

— З життя Української Громади в Крєзо. 2 січня 1937 року Громадою в Крєзо було влаштовано новорічну вечірку-баль з ялинкою. О 15 год. сая міщового муніципального театру була відповідно прибрана, а посередній красувалася

своїм нарядом гарна ялинка. Поволі сая починає заповнюватися дорослими й дітьми і хор дорослих відкриває традиційну вечірку співом «Ще не вмерла Україна», а громадянин п. Гуля робить коротеньку доповідь на тему «Ялинка — давня християнська традиція та її морально-виховне значіння серед християнського світу». Далі виступає шкільний хор під орудою учителя п. Фурси. Діти малі задовольняюче виконують кілька пісень дитячого репертуару і колядку. Співи змінюються прекрасними декламаціями дітей—учнів од 5 до 13 літ. Після декламації грає оркестра, а діти бавляться навколо ялинки і почерзі дістають пакунки з гостинцями. Присутніх дітей більше 40 душ, рахуючи в тому числі і дітей-гостей вільних козаків і французів, що прийшли відвідати українську вечірку. О 19 год. перерва, підчас якої дітей частовано кавою та солодощами, після чого діти розходяться, а від години 20.30 розпочинається бал. Грає оркестра, переповнена вщерть сая мило бавиться аж до рання. Серед гостей переважно французи і вільне козацтво. Матеріальний добуток з вечірки 260 фр. 50 с. повністю поступає у фонд дитячої Школи в Крезо, що існує при Громаді. Громадській Раді, що попрацювала над влаштуванням цієї вечірки а з окрема б. секретареві п. Троянові належить подяка. Вільним козакам на чолі з отаманом Беловим за ширість і прихильність слава.

— 24 січня с. р. на врочистих зборах Громади присвячених 19-ій річниці Незалежності України Голова Громади п. Сабардак звернувся до присутніх з коротким словом, в якому зазначив, що свято незалежності, пригадуючи нам, українцям, про наш дальший обов'язок завершити, сказане в IV-му Універсалі 19 літ тому, одночасно прихилиє нас перед пам'яттю Головного Отамана Симона Петлюри і всіх тих, що життя своє віддали в боротьбі за незалежність. На його пропозицію пам'ять всіх полеглих за волю України — присутні вшанували

вставанням і хвилиною мовчанки.

Потім п. Гуля зробив доповідь на тему «22 січня та його значіння для відродження української державности». Офіційний відділ врочистих зборів закінчено гімном «Ще не вмерла Україна. На зборах переведено збірку на музей Визволення України в Празі, яка дала 107 фр.

— 6-7 березня с. р. п. П. Йосипшин, генеральний секретарь Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції, одвідав на їхнє прохання як Українську Громаду, так і Українську Колонію в Крезо, — з метою унормувати на місці ненормальні умови місцевого громадянського життя. п. Йосипшин відбув наради спочатку з Управою, як як Громади, так і Колонії, а потім був присутній на загальних зборах і Громади і Колонії. Після винайдення компромісових позицій відбулися спільні загальні збори Громади й Колонії, на яких, по детальному і довшому обмірковуванню, прийнято по танови про об'єднання Громади й Колонії в одну організацію, про злиття двох шкіл, як тако-ж і полагодження дрібніших справ.

— 14 березня с. р. в громадському помешканню Української Громади в Крезо відбулося свято Т. Шевченка. Вранці службу Божу відправив п. о. прот. І. Бриндзан. Діти й дорослі сповідалися й причащалися. Пізніше відправлено панахиду по Т. Шевченкові. В церкві співав всю службу Божу хор дитячої Школи при Громаді під орудою навчителя п. Фурси. На службі Божій було численне присутнім українське громадянство і козаки вільної станиці (з Крезо і Мюшнанен).

Біля 3-ої години розпочалася жалібна врочиста академія. Місцеві громадяне ушанували, вставши з місць, гучним «слава» присутність нашого високоповажного гостя прот. І. Бриндзана. Урочисту академію розпочато було співом «Ще не вмерла Україна» та «Заповіту». Протоіерей Іл. Бриндзан проголосив промову на тему про значіння врочистости Шевченківського свята. Далі прочитав ре-

ферат п. Гуля, декламували далі українські діти. Декламували й дорослі вірші нашого поета.

На прохання громадян присутніх на святі п. о. Бриндзан не відмовився провести збірку на музей Визволення України в Празі — зібрано 88 фр. 35. с. Потім учитель дитячої школи п. Фурса висунув пропозицію про необхідність відкриття української шкільної бібліотеки і зложив першу датку як початок — 10 фр. Цей проєкт з радістю прийнято. Далі складено датки: п. п. прот. Бриндзан — 10 фр., Батрак — 10 фр., Дячук — 10 фр. та інші. Але одноразової збірки звичайно за мало, щоб розпочати цю справу, отож Громада випускає підписні листи для збирання фонду на цю ціль.

Свято відбулося дуже гарно, п. о. Бриндзан склав подяку присутнім за ушунування українських традицій на еміграції.

У Польщі

— В річницю смерті проф. В. Біднова 1 квітня с. р. відбулася на могилі покійного жалібна панакхидя при участі багатьох представників українських інституцій у Варшаві, численного громадянства та студентства.

— В Українському Науковому Інституті у Варшаві 31 березня с. р. відбувся доклад проф. В. Садовського на тему «Зміни в українському народньому господарстві за часів другої п'ятилітки». Згідно з докладником висіди другої п'ятилітки в УССР мають зовсім інший характер, ніж в других країнах совітського союзу. Одною з теоретичних цілей другої п'ятилітки було упромисловлення УССР та зрівноваження відсоткової чисельности населення України на селі і у місті, бо до цього часу ціло населення міст України виповило заледве незначний відсоток цілого населення краю. Одначе з виключно господарського погляду, мети цієї не досягнуто або досягнуто у глибоко викривленій формі. Одже одним із висі-

лідів являється нерівномірність у розміщенню та улаштуванні промислових осередків. Помітний розрізт Донбасу та округи Кривоного Ругу при одночасному недорозвою інших осередків. Те-ж саме торкається родів промисловости при чому одні роди упривилеювано, інші зоставлено у забутті. Большевицька окупаційна влада створила в цей спосіб два райони України — індустріалізаційне Лівобережжя, якого продукція має обслуговувати цілий совітський союз і тим самим тісно з ним зв'язується, та по старому хліборобський район — Правобережжя. Така експлоатація України совітським союзом на користь СССР, з поминенням хоча б примітивних інтересів господарського розвитку України, насунула прелегентові аналогію з господаркою б. Австро-Угорщини у довоєнній Чехословаччині, яка мусіла від хвилі незалежности відбудувати з основ сентралізовану австрійським урядом господарську систему свого краю. Засадничим моментом у висліді п'ятилітки являється виразна тенденція до стабілізації сучасних відносин у совітському союзі, яка є господарською сторінкою — політичного плану централізації.

— Концерт Марії Сокіл у Варшаві. Старання Союзу Українок-Емігранток у Варшаві відбувся в салі Варшавської консерваторії 21 березня с. р. соловий реситаль знаної української співачки Марії Сокіл. В програм концерту увійшли: арії з чужинних опер (композиції Каталіні, Верді, Крайслер, Штраус, Дебюсі та ин.) та арії з опери Б. Лятошинського «Захар Беркут» і А. Рудницького з оп. «Довбуш». Крім того з надзвичайним артизмом відспівала п. М. Сокіл низку українських народніх пісень, аранжованих В. Барвінським, М. Колесою та Л. Ревуцьким і врешті дуже ефектовну «Байку про Козу» Ю. Мейтуса. Співачці аккомпаніював проф. Антін Рудницький. Захоплена публіка оваційно приймала кожную точку програму.

— З діяльності Союзу Українок - Емигрантів у Варшаві. Заходом Союзу Українок-Емигранток у Варшаві відбулися 31 березня ширші сходини Союзу, присвячені пам'яті Лесі Українки. На програмі сходин були: реферат п. Н. Розумівни та декламації п. Н. Юрчинської - Поповичевої. Сходини відбулися в помешканню Головної Управи МЦК у Варшаві.

— Український Спортовий Клуб — Запорожжя, як перше українське спортове товариство на терені Варшави повстав в останньому тижні березня с. р. «УСК» зродився з лона корпорації «Запорожжя» за почином д-ра Вол. Івановича, якого й обрано головою Клубу. УСК ділиться на секції: руханки, пінг-понгу, спортових гор та легкоатлетики.

— З українського життя в Хотині. Старанням Ради Просвітнянської Хати й Управи Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Хотині 14 березня с. р. відсвятковано було врочисто річницю смерті Т. Шевченка. О 12 год. після служби Божої п. о. Дм. Лозовюк виголосив чуже слово про життя великого пророка України. При кінці промови роздано Управою бібліотеки всім присутнім у церкві свічки. П. о. Дм. Лозовюк відправив з коливом серед церкви панахиду перший раз українською мовою дуже гарно й жалібно. Підчас панахиди церква, по береги виповнена вірними, зайасніла морем світла. Після служби Божої Управа Бібліотеки запросила гостей на академію, до будинку Ремізню пожежної. Ще година часу було до початку академії, а сали вже була переповнена гостями, котрі нетерпеливо чекали на початок. Вступ на салью був за добровільними датками. На прохання людей, що не вмістилися в салі, одчинено було двоє дверей на двір, щоб і тим, що на дворі, було чути. Академію відкрив вступним словом о 19 год. Голова Управи Бібліотеки П. Герцина, заповівши при кінці однохвилинну тишу, чим

було вшановано пам'ять Т. Шевченка. Секретарь М. Льопа відчитав реферата. Потому в порядку програму свято було продекламовано ряд шевченкових та інших віршів: «Заповіт» — хор, «Вірш Шевченкові» Настя Кватиря, «Іван Підкова» Дм. Ліщук «Минають дні...» — О. Ковальчук «Думи мої» — хор, «Мені однаково» — П. Онишук, «Калина» — Катерина Мізернюк, «Н. Маркевичеві» — С. Шарун, «Гамалія» — В. Кватиря, «Тополя» — Є. Чукась, «Розрита могила» — Л. Кундеус, «Русалка» — Єфросинія Чукась. «Ой діброво, темний гаю» — хор, «Страшний косар» — О. Ковальчук, «Ой три шляхи» — П. Горбовий. «Зійшов місяць» — дитячий хор, «Спи батьку мій» — Настя Кватиря, «Боже Великий» — Хор. На кінці академії дитячий аматорський гурток під проводом заступника режисера М. Льопа відіграв дві сценки: «Тарас наступок» і «Дядько Тарас». Молоді аматори з свого завдання вивязалися добре. Діти грали такі: Г. Антонюк, П. Кондратюк, П. Хмарчук, М. Герцина, Дм. Костиліжук, Дм. Ліщук, І. Клемоф, С. Шульський, М. Ковальчук, Г. Ісюк, Олена Давидюк, Степан Шур і П. Шарун. На кінці Голова П. Герцина склав ширю подяку присутнім за участь у академії, яка справила сильне й глибоке враження.

В Англії

— Концерт знаної піаністки Л. Колесси в Лондоні відбувся 8 квітня в Гротріан Гол. Знаменита українська артистка, приїхавши з Відня, справила надзвичайне враження в виступі Великої Британії. У програмі її концерту біли речі Баха, Шопена та Шумана, як також твори Ніжанківського. «У.Б.»

В Німеччині

— Співка Українців в Німеччині відбула свої загальні збори 1 квітня с. р. в Берліні.

В Румунії

— Ю в и л е й Ю р к а С е р б и н ю к а . 28-го березня 1937-го року минає 50 років з дня народження українського громадсько-політичного діяча і журналіста Юрка Сербинюка.

Будучи генеральним секретарем Української Національної Партії в Румунії, п. Юрко Сербинюк заступав інтереси українського населення в одній з попередніх каденцій румунського парламенту, понавши до нього з рамені Української Національної Партії.

Юрко Сербинюк єсть одним з темпераментних і талановитих українських журналістів на Буковині.

Його найближчі друзі хотіли дату 28-го березня відзначити ширшим громадським урядженням, але він від цього відмовився.

Тим часом це не звільняє свідоме українське громадянство від прийомного обов'язку привітати ювілянта, що працює на українській національно-громадській і політично-журналістичній ниві.

7-го березня 1937-го року, після отримання дозволу на відновлення газети: «Рада», вийшло перше число цього тижневика, який редагує п. Юрко Сербинюк.

Знаючи, що відновлення виходу газети було давньою мрією ювілянта в Букарешті утворився ініціативний гурток в складі: бувшого українського сенатора Д-ра Дениса Маєр-Михальського, Д-ра Василя Трепке, полковника Гната Пороховського та журналіста Дмитра Геродота, який вирішив допомогти утримати газету «Рада», перевівши для цього грошеву збірку серед української суспільности. Це, на думку ініціаторів її, було-би тим ювілейним подарунком, який справить ювілянтові найбільшу приємність, бо дасть змогу п. Юрку Сербинюку віддавати свої сили і далі тій справі, яка йому найбільш дорога і приємна.

Ініціатори відзначення ювілейної дати п. Юрка Сербинюка закликають українське суспільство

відзначити її тако-ж масовою переплатою на тижневик «Рада».

Переводячи цю акцію на терені Румунії, ініціативний гурток вважає до цільним поінформувати про це через «Українтаг» українське активне громадянство, а в першу чергу українські організації та установи, пропонуючи їм приєднатися до цієї акції.

Привітання ювілятові належить посилати на адресу редакції газети: «Рада».

Romania — Bucovina
Cernauti
Strada Regele Ferdinand, 27
Redactia ziarului «R a d a».

Датки на ювілейний подарунок на терені Румунії пересилати на адресу Дмитра Геродота:

Dmytro Herodot, Strada Delea-Veche, 45, Bucuresti, IV.

на терені Чехословаччини на адресу п. Євгена Вирового:

Eugen Wyrowy, ul. Chodska, 16, Praha-Vinohrady.

Про датки з інших країн, ласкаво проситесь повідомляти ініціативну групу в Букарешті, яка подасть у відповідних країнах адреси відповідних осіб — для зложення цих датків на місці.

Шануючи своїх активних діячів, ми тим самим маніфестуємо пошану до «воїн нації і скріплюємо її внутрішню силу і єдність».

З газет

Військова змова на Україні.

Під таким заголовком умістило прязьке «Знамя Росції» No 3, за березень цього року, кореспонденція свого дописувача з ССРСР п. К.. От головніше з того звідомлення:

«На початку лютого в Москві розповсюдилася відомість про розкриття в Київській Военній окрузі військового сепаратистського центру, що групував коли себе найбільш службовців політскладу, українців по національности».

На чолі центру стояв політком бригади, Григоренко...»

Що-до програму організації, то він ніби був: «З початку звільнен-

ня України, а потім інших частин Росії».

Ця пропаганда, як свідчить кореспондент журналу, викликала вороже відношення росіян і в організації не було ні одного росіянина.

Щодо арештованих, в зв'язку з розкриттям змови, то «Знамя Росії» подає такі відомості: «В першій же тиждень було арештовано 57 душ, в їх числі завідувачий секретною політагентурою в українських частинах, комісар 3-ої рани Рокшин. Далі арешти перекинулися на Харківську Воєнну округу і було знову арештовано 32 душі з комплекду і політскладу військових частин і і поверх 400 душ цивілів з обласного і районного партактива».

Помимо того, кореспондент наводить чутки ніби в Харкові розстріляно комбрига Тимченка, Скрипникового родича, і ще двох військових; коло Києва арештовано комбата Зінченка, який в осені на маневрах мав зробити атентат проти Ворошилова, але той випадково змінив маршрут і т. ч. не був забитий.

В цьому ж таки числі журнал підтверджує і атентат на Постішева, який хотіли доконати українці-комуністи.

Характерно, що відомості ці дає російський журнал, який ще додає, що, очевидно, з цих справ большевики процесу не зроблять, бо «надто вже не вигідно ставити такий процес, — цьому на перешкоді інтереси як внутрішньої, так і міжнародної політики».

Бібліографія

— Les hépatites aiguës dues aux microbes anaérobies. Paris Jouve et Cie 1937
Dr. Alexis Petrenko, de la

Faculte de Medecine de Paris, diplômé de l'Institut de Médecine Coloniale etc.

Це є теза, яку захистив magna cum laude наш земляк на медичному факультеті Паризького Університету і яка в цей час в медичній науці з легкої руки особливо славного професора Відалія є дуже модною і цікавою. Не можемо не висловити вдволення, що українець-емігрант захистив повноту тезу і сподіваємося, що його наука піде і на користь України і зокрема українській медицині, яка ще потребує великих зусиль, щоб стати нарівні з західною Європою.

Листи до Редакції

I

Шановна редакціє!

З невимовним смутком повідомляю Вас про смерть своєї дружини й Вашого прихильника р. Ірадіона Шереметинського і прошу Вас, як що то є можливим умістити на сторінках вашого часопису мою подяку всім тим, хто висловив мені співчуття в моєму тяжкому горю, бо численність цих виявів не дає мені можливості кожному подякувати.

З найширшою пошаною
Софія Шереметинська

II

«На мій заклик допомогти члену Т-ва п. Д. на лікування його сина, до 10. III. поступили пожертви від таких осіб: п. Отаманова О. А. Петлюрова та донька її — 200 фр. п. Галениченко — 5 фр., п. О. У. — 10 фр., п. Хоменко — 10 фр. Гроші переслано п. Д. Всім жертводавцям він приносить свою щирю подяку, зокремо ВШ. пані Отамановій О.А. Петлюровій.

ген. Уловиченко.

Нова адреса Відділу Опікування Української Місії і Українського Пресового Бюро у Парижі, 24, rue de la Glacière, Paris (13) П. Косенко приймає, як в справах Відділу Опікування, так і в справах Пресового Бюро, що-дня — від 10-ої до 12-ої год. раню.

НОВІ КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ

— М. Ковалевський. «Україна під червоним ярмом». Документи факти. Видавництво «Схід». Варшава-Львів 1936. ст. 208 з картою.

— Андрій Яковлів. Історичні традиції української державности. Ч. I. Бібліотека журн. «Гуртуймося» 1937 р. ст. 26. s. 1.

— Др С. Наріжний, М. П. Василенко і його наукова діяльність. Відбитка з «Нашої Культури» за 1936 р. Львів 1936 р. ст. 42.

— Selim Ortay. O niepodległości Kruciu. Prace mlodzięzy krymskiej na emigracji. No 2. Warszawa — 1936. Wyd-wo «Wschod», ст. 34.

— Юрій Клен. Прокляті роки. Накладом Вістника. Львів 1937. Ціна 1 зол. 20 ст. 64.

— Dg. Alexis Petrenko. Les hépato-nephrites aiguës dues aux microbes anaérobies. Paris. Jouve et Cie. éditeurs. 1937. Ст. 52.

— Orientalia Christiana Periodica. Commentarii de orientali aetatis christianae sacra et profana editi cura et opera pontificii instituti orientalium studiorum. Vol. III. Roma 128. 1937. ст. 344.

— Slovansky Prehled. c. 3. Brezen 1937. Praha. ст. 69-100.

— Богословія. Тримісячник. видає Богословське Наукове Товариство. т. XV кн 1. 1937. Львів. ст. 90.

— Вістник. Місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. кн. 4. том II. Квітень 1937 р. ст. 241-320.

— Bulletin du Bureau de Presse Ukrainien. No 20 (161). 31. III. 1937. с. 4.

— Кавказ. Орган незалежної національної мисли No 3-39. Март 1937. Париж. ст. 40.

— Северний Кавказ. Орган народної партії Горцев Кавказа. , ч. 3 Март 1937, 1936 р. Варшава ст. 28.

— На зустріч. Двопідневник. ч. 79. 1. IV. 1937 р. Львів.

Комітет «France-Orient» і Комітет Дружби Народів Кавказу, України і Туркестану влаштовують в п'ятницю 16 квітня 1937 р. о 16 год. в помешканню Institut International de Cooperation Intellectuelle (2, Rue Montpensier, Palais Royal) доклад

и. П'єра БРІКЕ

політичного редактора «Journal de Genève» на тему:

„ЛІГА НАЦІЙ І ПОНЕВОЛЕНІ НАРОДИ“

В президії відомий письменник и. Клод Фарер. Голова К-ту «France-Orient» та и. міністр А. Чхенкелі — Голова Комітету Дружби.

Редакція і адміністрація : 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагус — Комітет. Адміністратор : Іл. Косенко

Le Gérant : M-me Perdrizet.

Imprimerie L. BERESNIAK. 12. Rue Lagrange. Paris (5).